

De Kleine Scholier

Taalontwikkeling

www.deschoolbrug.be/materialenbank

Materialen

- De **ontwikkelingscirkel** met alle onderverdelingen: [downloaden of kopen](#).
- **Prenten- en voorleesboeken**, zowel in het Nederlands als in andere talen.
Bv. Eric Carle: *Rupsje Nooitgenoeg*; Debbie MacKinnon en Lisa Kopper: *Baby's leukste spelletjes*; Martin Weddell en Barbara Firth: *Welterusten Kleine Beer*; Ingrid en Dieter Schubert: *Woeste Willem* en nog vele andere.
Een aantal anderstalige boeken vind je in de bibliotheek, maar ook Het Provinciaal Documentatiecentrum **Atlas** heeft een grote verzameling vertaalde kinderboeken: www.docatlas.be.
- **Eigen materiaal**.
- **Werkbundel 'Taal'**.

Verwelkoming en terugkoppeling vorige bijeenkomst

Zorg voor een **warm onthaal** met koffie, thee, koekjes,... en benadruk dat je blij bent dat de ouders er zijn. Het feit dat zij er zijn, wijst op hun bezorgdheid voor en betrokkenheid met de schoolloopbaan van hun kind. Je kan als leerkracht aangeven dat je dit erg apprecieert en nogmaals benadrukken dat je elkaar nodig hebt om aan de schoolcarrière van het kind te werken.

De vorige keer hebben we kennis gemaakt met elkaar en met de drie grote ontwikkelingsgebieden. Indien je de ouders na die eerste bijeenkomst spelmateriaal, een boek of iets anders meegegeven hebt, kan je nu bespreken hoe dit thuis verlopen is.

Situering

Je situeert de taalontwikkeling op de cirkel.

Bij iedere bijeenkomst benadruk je dat de ontwikkelingsdomeinen één geheel vormen: elk kind ontwikkelt zich als één geheel, maar wij gaan nu **dit thema** uitdiepen om te zien hoe wij als ouder extra aandacht aan dit thema kunnen besteden in functie van wat onze kinderen nodig hebben voor hun schoolcarrière.

Waarom beginnen met taal?

Taal is het allerbelangrijkste aspect van de ontwikkeling omdat het de basis is van alle schoolse vaardigheden. Voor alle andere aspecten van de ontwikkeling hebben we taal nodig, bijvoorbeeld:

- **Sociaal-emotionele ontwikkeling**: om contacten te leggen, zich verstaanbaar te maken, gevoelens te verwoorden, de wereld te begrijpen en te benoemen.
- **Verstandelijke ontwikkeling**: om opdrachten te begrijpen, bijvoorbeeld bij het rekenen: "Ik heb vier snoepjes en eet er twee op, hoeveel snoepjes heb ik nog?"
- Om te **leren lezen en schrijven**.
- **Motorische ontwikkeling**: om opdrachten te begrijpen bijvoorbeeld bij het turnen: "Ga allemaal in een grote kring staan".

Overal heb je taal nodig: bij de dokter, in de winkel, in het gemeentehuis, bij de apotheker, bij de leerkracht, in je gezin,...

Hoe beter onze kinderen de **taal** beheersen, **hoe groter hun leerkansen** worden.

Welke taal spreek ik best met mijn kind?

Kinderen krijgen hun eerste en belangrijkste ervaringen met taal binnen het gezin. De **ouders** spelen dus een **belangrijke rol bij de taalontwikkeling** van hun kinderen, de belangrijkste rol! Een **rijk en stimulerend aanbod is van groot belang** voor een goede taalontwikkeling.

Spreek met je kind de taal die je zelf het best beheerst, dan hoort je kind een goed voorbeeld van correct taalgebruik. Een goede beheersing van de eigen taal heeft een positieve invloed op het leren van een tweede taal. Als er veel tegen kinderen gesproken wordt, worden ze taalgevoelig: ze leren verbanden leggen en ze leren deze verbanden te verwoorden. Deze vaardigheid nemen ze mee van de ene taal naar de andere.

Wanneer het kind geen goede basis heeft in de moedertaal, zal het een tweede taal ook maar half leren. Hoe beter het kind de moedertaal kent, hoe makkelijker het wordt om Nederlands te leren.

Het is niet zo dat kinderen die thuis een andere taal spreken noodzakelijk een taal- en/of schoolachterstand oplopen. Maar: zorg voor een rijk taalaanbod! Als je je kind tweetalig opvoedt, kies dan voor de één-man-één-taal strategie: iedere ouder spreekt consequent één taal en blijft erbij, zonder over te schakelen naar een andere taal.

Hoe wordt er in de klas gewerkt aan de taalontwikkeling?

Zoals reeds in de handleiding gezegd, is een klasbezoek de meest aangewezen manier om dit te illustreren.

Je kan alvast vertellen dat kleuters nog niet moeten kunnen lezen of schrijven om naar het eerste leerjaar te gaan. Je kan ook het onderscheid aangeven tussen passieve taal (luisteren en begrijpen) en actieve taal (zelf praten). Uiteraard verwerven kinderen de taal eerst passief voor ze zelf praten.

In de klas is er een verschil tussen taal die elke dag aan bod komt en specifieke taalactiviteiten zoals vertellen, voorlezen, kringgesprekken,... Je kan met de klasleerkracht afspreken dat tijdens het klasbezoek **een taalactiviteit getoond wordt**. Taalspelletjes zoals bv. rijmen, splitsen in woorddelen, woordjes onthouden,... zijn bedoeld om actief te leren luisteren, wat een voorbereiding is voor het schrijven in het eerste leerjaar. Hier komen we uitgebreid op terug in de bijeenkomst over visuele en auditieve waarneming.

Terug uit de klas en in de groep bespreek je wat de ouders gezien hebben en leg je de link met de ontwikkelingsgebieden die gestimuleerd worden via de geobserveerde activiteit.

Wat kan ik thuis doen? Hoe zorg ik voor een rijk en stimulerend aanbod?

- **Praat veel met en tegen je kind:** zeg wat je doet of verwoord wat je kind doet.
- **Stel veel vragen,** stel hoe-, wat- en waarom-vragen: dit zijn antwoord-vragen (bv. Wat heb je gedaan op school?). Vragen waar kinderen alleen maar ja of nee op moeten antwoorden, stimuleert hen niet tot praten (bv. Was het leuk op school?).
- **Leer je kind vragen stellen** als hij iets niet begrijpt of als hij iets wil.
- **Schenk weinig aandacht aan hikkelen** (stotteren): op een bepaald moment is dit normaal.
- Geef uw kind de **tijd** om iets te vertellen, laat hem uitspreken. Neem de tijd om te luisteren.
- **Gebruik zelf zoveel mogelijk de juiste benaming** in plaats van het te hebben over “dinges”.
- **Verbeter taalfouten op een niet-kwetsende manier:** Je kan beter een juiste formulering herhalen dan het kind verbeteren. Als het kind bijvoorbeeld zegt: “Ik heb bloemen geplukken”, kan je antwoorden: “Ja, heb je bloemen voor mama geplukt? Dat is lief.” Of als het zegt: “Dit is een tuut”, kan je antwoorden: “Ja, dat is een auto”.
- **Herhaal veel, spreek in normale zinnen,** niet in babytaal.
- **Zing liedjes, speel spelletjes.**
- Kijk samen met je kind naar **goede Nederlandstalige kinderprogramma's** (geef voorbeelden).
- **Vertel veel verhaaltjes** en sprookjes.
- **Vertel of lees vaak voor** uit kinderboeken.

De belangrijkste boodschap die je meegeeft is dat je als ouder **niet moet kunnen lezen om te kunnen vertellen**. Meestal kan je aan de hand van de prenten een verhaaltje fantaseren. Illustreer dit door te vertellen uit een boek naar eigen keuze (liefst een boek zonder tekst bv. Monky). Prenten spreken dikwijls voor zich. Indien ouders in eigen taal kunnen lezen: er bestaan goede vertaalde kinderboeken.

De tweede belangrijke boodschap is: **word lid van de bibliotheek** en ontleen regelmatig boeken. Indien ouders geïnteresseerd zijn om de eerste keer samen te gaan, kan je dit eventueel organiseren.

Werkbladen toelichten

De werkbladen in deze bundel zetten aan tot praten en/of vertellen. Indien ouders thuis zelf boeken hebben (van de bib of gekocht), kunnen ze die vanzelfsprekend ook gebruiken.

De werkbladen die eventueel worden meegegeven, zijn slechts een hulpmiddel om aan het specifiek ontwikkelingsaspect te werken. Het is absoluut niet de bedoeling dat de kinderen deze werkblaadjes tegen de volgende bijeenkomst moeten klaar hebben. We geven deze bundel mee als hulpmiddel, niet als verplichting. Het is veel belangrijker dat je dagelijks de tijd neemt om samen met je kind te lezen of te vertellen. Ook al hebben we een druk bestaan met boodschappen doen, koken, opruimen, afwassen, werken,...

Tien minuten per dag samen met je kind wat vertellen is niet veel, maar kan wel een groot effect hebben op zijn taalontwikkeling!

De eerstvolgende bijeenkomst

Het is belangrijk dat je op het einde van iedere bijeenkomst iets zegt over de volgende bijeenkomst: wanneer die plaatsvindt (ook al krijgt men nog een uitnodiging) en waarover die zal gaan.

Richtvragen

Deze vragen kan je als leidraad gebruiken om bij het begin van de volgende bijeenkomst terug te koppelen naar de ervaringen thuis.

- In welke taal praat je het liefst met jouw kind?
- Worden er thuis één of meerdere talen gesproken?
- Lazen je ouders vroeger voor of vertelden ze verhaaltjes?
- Vertel je wel eens? Hoort je kind die verhalen graag?
- Kijkt je kind graag naar foto's of plaatjes? Welke bijvoorbeeld?
- Heb je voorgelezen? Hoe verliep het?
- Vind je het leuk om voor te lezen? Vond je kind het leuk?
- Heb je de bundel gebruikt?

Interne evaluatie

Om het project tijdig te kunnen bijsturen, sta je na elke bijeenkomst stil bij volgende onderwerpen:

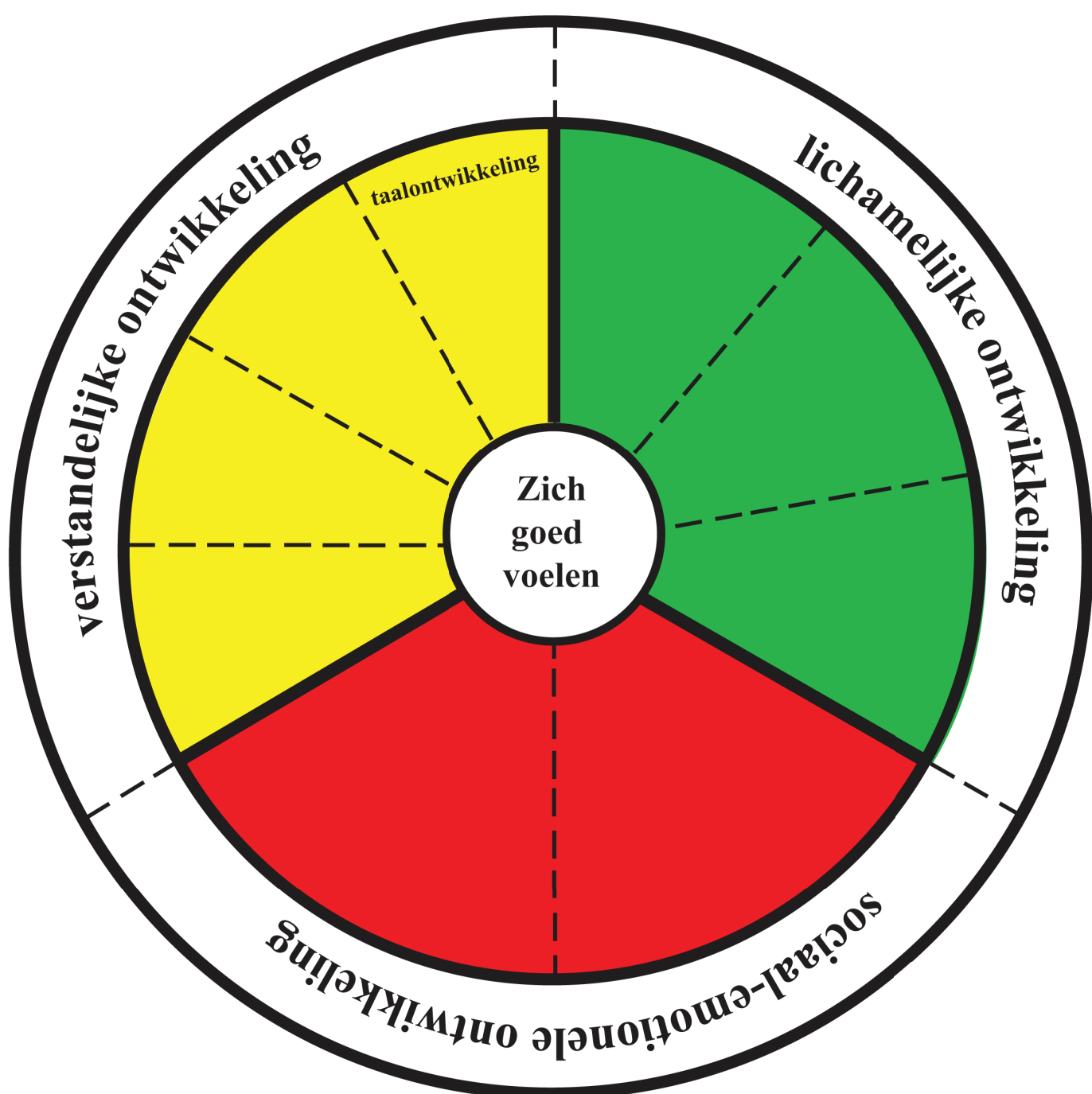
- Voorbereiding
- Opkomst
- Samenwerking
- Verloop

Document evaluatie '[Hoe ouders betrekken?](#)'.

TAAL

Infobundel voor ouders

Taal is het allerbelangrijkste aspect van de ontwikkeling omdat het de basis is van alle schoolse vaardigheden. Voor alle andere aspecten van de ontwikkeling hebben we taal nodig, bijvoorbeeld:

- **Sociaal-emotionele ontwikkeling:** om contacten te leggen, zich verstaanbaar te maken, gevoelens te verwoorden, de wereld te begrijpen en benoemen.
- **Verstandelijke ontwikkeling:** om opdrachten te begrijpen, bijvoorbeeld bij het rekenen: "Ik heb vier snoepjes en eet er twee op, hoeveel snoepjes heb ik er nog?"
- Om te **leren lezen en schrijven**.
- **Motorische ontwikkeling:** om opdrachten te begrijpen bijvoorbeeld bij het turnen: "Ga allemaal in een grote kring staan".

Overal heb je taal nodig: bij de dokter, in de winkel, in het gemeentehuis, bij de apotheker, bij de leerkracht, in je gezin,...

Hoe beter onze kinderen de taal beheersen, hoe groter hun leerkansen worden.

Welke taal spreek ik best met mijn kind?

Kinderen krijgen hun eerste en belangrijkste ervaringen met taal binnen het gezin. De ouders spelen dus een belangrijke rol bij de taalontwikkeling van hun kinderen, de belangrijkste rol! Een rijk en stimulerend aanbod is van groot belang voor een goede taalontwikkeling.

Spreek met je kind de taal die je zelf het best beheerst, dan hoort je kind een goed voorbeeld van correct taalgebruik. Een goede beheersing van de eigen taal heeft een positieve invloed op het leren van een tweede taal. Als er veel tegen kinderen gesproken wordt, worden ze taalgevoelig: ze leren verbanden leggen en ze leren deze verbanden te verwoorden. Deze vaardigheid nemen ze mee van de ene taal naar de andere.

Wanneer een kind geen goede basis heeft in de moedertaal, zal het een tweede taal ook maar half leren. Hoe beter het kind de moedertaal kent, hoe makkelijker het wordt om Nederlands te leren.

Het is niet zo dat kinderen die thuis een andere taal spreken noodzakelijk een taal- en/of schoolachterstand oplopen. Maar: zorg voor een rijk taalaanbod! Als je je kind tweetalig opvoedt, kies dan voor de één-man-één-taal strategie: iedere ouder spreekt consequent één taal en blijft erbij, zonder over te schakelen naar een andere taal.

Hoe wordt er in de klas gewerkt aan de taalontwikkeling?

In de klas wordt er heel de dag door taal aangeboden door de leerkrachten. Er is een verschil tussen passieve taal (luisteren en begrijpen) en actieve taal (zelf praten). Kinderen verwerven de taal eerst passief voor ze zelf praten. Er is ook een verschil tussen de taal die elke dag aan bod komt en specifieke taalactiviteiten zoals vertellen, voorlezen en kringgesprekken.

Taalspelletjes zoals bv. rijmen, splitsen in woorddelen, woordjes onthouden,... zijn bedoeld om actief te leren luisteren, wat onder andere een voorbereiding is voor het schrijven in het eerste leerjaar. Tijdens het kringgesprek worden kleuters aangemoedigd om zelf te spreken over eigen ervaringen, gebeurtenissen uit de eigen omgeving, over gevoelens als blijheid, angst, verdriet, verwondering,...

Wat kan ik thuis doen? Hoe zorg ik voor een rijk en stimulerend aanbod?

- **Praat veel met en tegen je kind:** zeg wat je doet of verwoord wat je kind doet.
- **Stel veel vragen,** stel hoe-, wat- en waarom-vragen: dit zijn antwoord-vragen (bv. Wat heb je gedaan op school?). Vragen waar kinderen alleen maar ja of nee op moeten antwoorden, stimuleert hen niet tot praten (bv. Was het leuk op school?).
- **Leer je kind vragen stellen** als hij iets niet begrijpt of als hij iets wil.
- **Schenk weinig aandacht aan hikkelen** (stotteren): op een bepaald moment is dit normaal.
- Geef uw kind de tijd om iets te vertellen, laat hem uitspreken. Neem de tijd om te luisteren.

- **Gebruik zelf zoveel mogelijk de juiste benaming** in plaats van het te hebben over “dinges”.
- **Verbeter taalfouten op een niet-kwetsende manier:** Je kan beter een juiste formulering herhalen dan het kind verbeteren. Als het kind bijvoorbeeld zegt: “Ik heb bloemen geplukken”, kan je antwoorden: “Ja, heb je bloemen voor mama geplukt? Dat is lief.” Of als het zegt: “Dit is een tuut”, kan je antwoorden: “Ja, dat is een auto”.
- **Herhaal veel, spreek in normale zinnen**, niet in babytaal.
- **Zing liedjes, speel spelletjes.**
- Kijk samen met je kind naar **goede Nederlandstalige kinderprogramma's**.
- **Vertel veel verhaaltjes** en sprookjes.
- **Vertel of lees vaak voor** uit kinderboeken.

Als ouder **moet je niet kunnen lezen om te kunnen vertellen**. Meestal kan je aan de hand van de prenten een verhaaltje fantaseren, prenten spreken dikwijls voor zich. In de bibliotheek, kan je **gratis** boeken kan ontlennen.

Door te vertellen leert je kind:

1. nieuwe woorden;
2. de structuur van een verhaal: er is een begin, een midden en een einde;
3. fantaseren: vraag je kind zelf een einde te bedenken bij het verhaaltje;
4. zich goed te voelen omdat hij aandacht krijgt;
5. luisteren en zich concentreren (stel veel vragen over het verhaal);
6. gevoelens hanteren en uiten (in boeken komen allerlei gevoelens aan bod);
7. waarden en normen (bijvoorbeeld delen, niet pesten,...);
8. plezier beleven.

Werkbladen maken

In deze bundel vind je voornamelijk praatplaten die aanzetten tot praten en/of vertellen. De werkbladen zijn slechts een hulpmiddel om aan de taalontwikkeling te werken. Het is absoluut niet de bedoeling dat je kind deze werkblaadjes tegen de volgende bijeenkomst moet klaar hebben. We geven deze bundel mee als hulpmiddel, niet als verplichting. Het is veel belangrijker dat je dagelijks de tijd neemt om **samen met je kind te lezen of te vertellen**. Ook al heb je een druk bestaan met boodschappen doen, koken, opruimen, afwassen, werken,... Tien minuten per dag samen met je kind wat vertellen is niet veel, maar kan wel een **groot effect** hebben **op zijn taalontwikkeling**!

Welke boeken?

Alle prentenboeken en voorleesboeken stimuleren de taalontwikkeling. Moest je niet weten waarmee beginnen, zie hier enkele titels die je op weg kunnen helpen om in de bib te zoeken:

• Plotseling ging de olifant aan, Toon Tellegen	• Raad eens hoeveel ik van je hou, Sam MacBratney
• Wij gaan op berenjacht, Helen Oxenbury	• Een geheim waar je groot van wordt, Carl Norac & Carll Cneut
• Roza je rok zakt af, Mieke van Hooft	• Kikker en het vogeltje, Max Velthuijs
• Het slakkenhuis, Allan Ahlberg	• Kikker is een held, Max Velthuijs
• Een koning zonder kleren, Jean-Baptiste Baronian	• Toen Findus klein was, Sven Nordqvist
• Sprookjes voor kleine feeën, Sally Gardner	• Een gevaarlijke tocht, een Dinosaurus-avontuur, Marcus Pfister
• Het betoverde boek, Edith Nesbit	• Heksengedoe met Babeloe, Dorothea Lachner
• Lach maar Leentje, Luk Dupont & Kris Nauwelaerts	• De mussenclub, Udo Weigelt & Julia Gukova
• De echte winnaar, Charise Neugebauer	• Een grote dag voor kleine kuikens, Valeri Gorbachev
• De verrassing, Sylvia Van Ommen	• Klein-Mannetje vindt het geluk, Max Velthuijs
• Monkie, Dieter Schubert	
• Platvoetje, Ingrid & Dieter Schubert	

TAAL

Werkbladen voor ouder en kind

INHOUDSTAFEL - TAAL

SCHADUWEN

SPORTEN

EEN VRIJE DAG

AUTO+PET

OP REIS

CARNAVAL

HET WEER

HERFST

SCHADUWEN

Wat doen deze mensen? Vertel wat je ziet. Verbind de mensen op het volgende blad met de juiste schaduw.

SCHADUWEN

Wat is jouw lievelingsberoep?

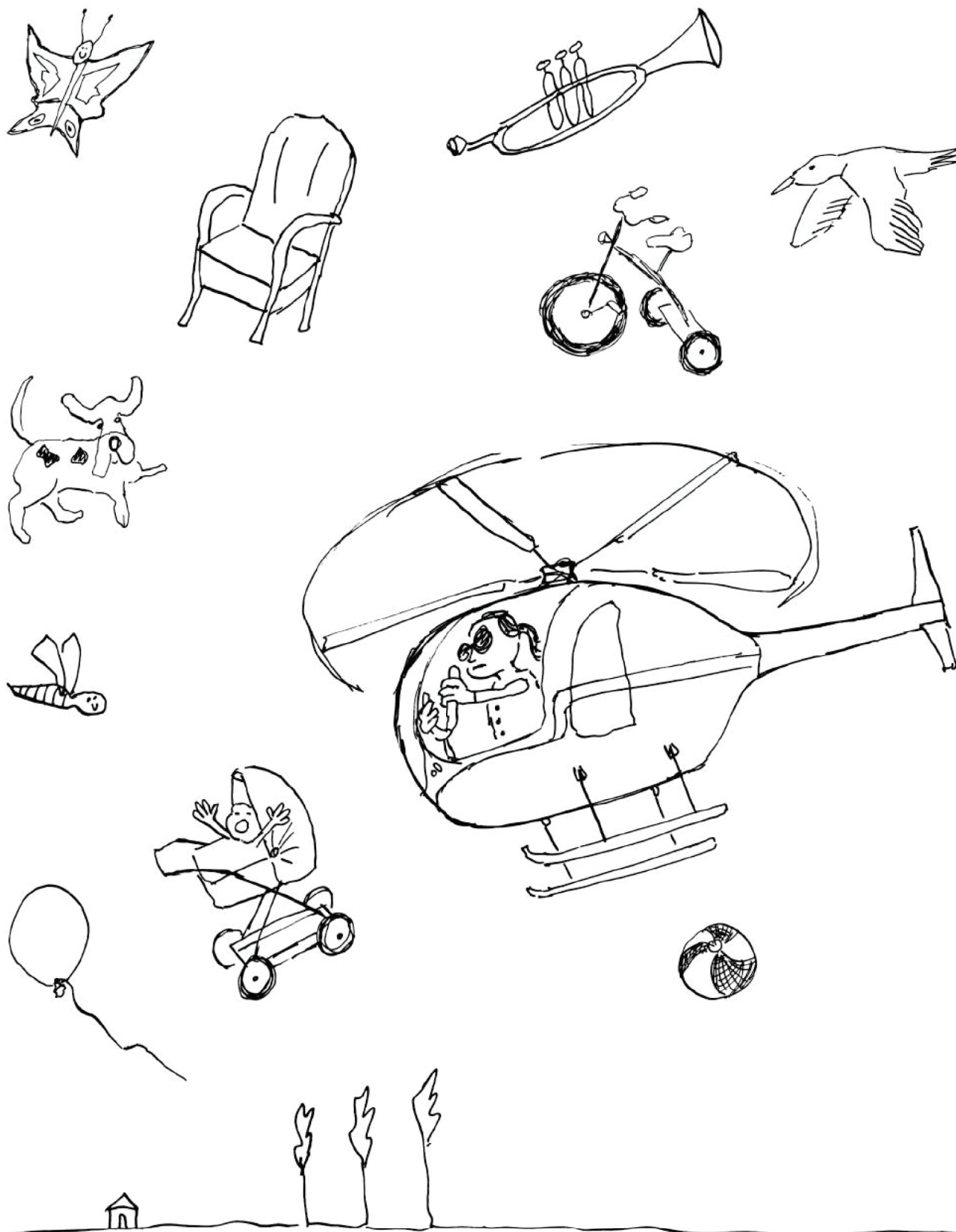
EEN VRIJE DAG

Wat doen de kindjes? Welke vriendjes spelen samen? Wie zijn jouw vriendjes?

OP REIS

Lotte gaat op reis met de helikopter. Wat zweeft er allemaal in de lucht? Kan dat wel?

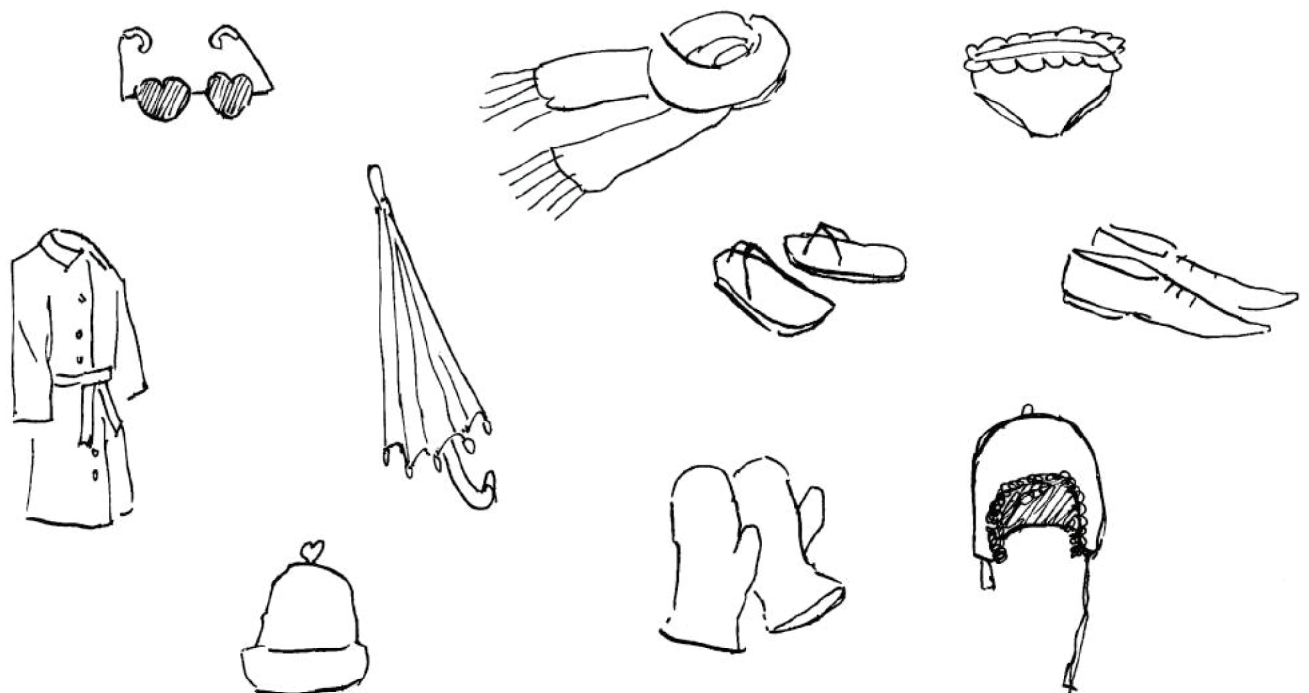
HET WEER

Kijk naar het volgende blad en zoek de kledingsstukken die je zou aandoen wanneer de zon schijnt of wanneer het regent.

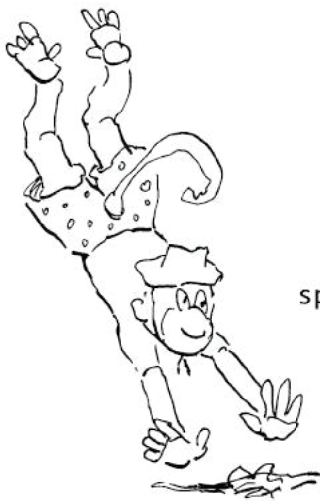
HET WEER

Kijk onderaan en zoek de kledingstukken die je zou aandoen wanneer het sneeuwt.

HERFST

springt in de

. Ritsel, ritsel. Hij zoekt

tussen de

Hij stopt de zakken van zijn

vol

. Propvol.

heeft een

. Hij slaat de

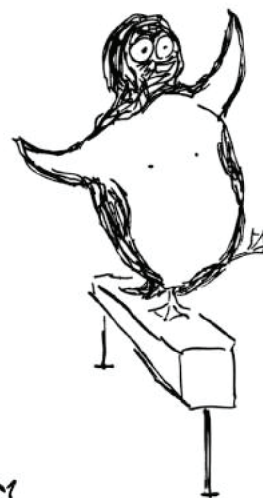

in de lucht. Maar wat prikt daar onder zijn voet?

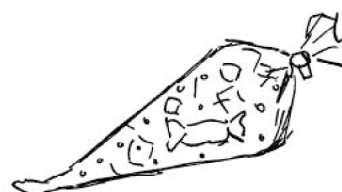
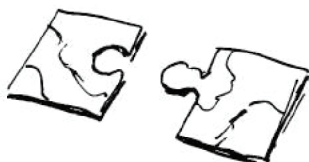
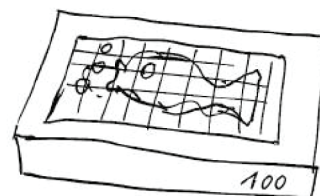
SPORTEN

Kleur de dikke dieren **groen** en de dunne dieren **blauw**.

AUTO+PET

Zeg de namen van de voorwerpen na elkaar en... welk voorwerp hoor je nu? Zoek het in de rechterkolom en geef het een **kleur**.

CARNAVAL

Welke verkleedkleden vind je leuk? Wie heeft een hoed op? Wie draagt een rok of schoenen met hoge hakken?

